

Õiguskantsler

Teie 26.03.2015 nr

Meie 22.05.2015 nr 7-4/150581/1502325

Seisukoht õigusrikkumise puudumise kohta Rahvastikuregistrist andmete väljastamine

Lugupeetud []

Tõstasite avalduses küsimuse Siseministeeriumi tegevuse õiguspärasusest.

Asjaolud

Avalduse kohaselt soovisite rahvastikuregistrist sotsioloogilise uuringu läbi viimiseks Eestist Soome kolinud inimeste andmeid, et nendega ühendust võtta ning uurida väljarände põhjuste jmt kohta. Avaldusele lisatud Siseministeeriumi vastusest tulenevalt keelduti andmete avaldamisest, kuna ministeeriumi hinnangul ei ole täidetud eeldused nende edastamiseks. Ministeerium selgitab: „Teie esitatud taotlusest nähtub, et juurdepääsu soovite kõigi Eestist Soome elama asunud isikute elukoha ja sideandmetele, eesmärgiga viia läbi sotsioloogiline küsitlus. Siseministeerium leiab, et esitatud taotluse alusel andmete väljastamine ei ole põhjendatav eeltoodud asjaoludega ning taotluses toodud eesmärgil isikuandmete kogumine ja säilitamine ohustab nende isikute eraelu puutumatus.“.

Õiguskantsleri seisukoht

Teie soovitud andmetele juurdepääsu võimaldamine või sellest keeldumine on Siseministeeriumi kaalutusõiguse alusel langetatav otsustus. Rahvastikuregistri seadusest (RRS) tuleneb volitatud töötlejale (antud juhul Siseministeerium) kohustus hinnata igal üksikjuhul (RRS § 71 lg 2), kas andmetele soovitud mahus juurdepääsu võimaldada või mitte. Andmetele juurdepääsu võimaldatakse üksnes õigustatud huvi korral (RRS § 71 lg 1) ning juhul, kui ei kahjustata nende isikute huve, kelle andmetele juurdepääsu taotletakse (RRS § 72 lg 3). Siseministeerium pidi ühelt poolt kaaluma Teie õigustatud huvi ning teisalt mõju nende inimeste õigustele, kelle andmeid Te saada soovisite.

Õiguskantsleri pädevus kaalutusõiguse kontrollimisel on sarnane sellele, mida teostab halduskohus¹.

¹ Halduskohtu pädevuse kohta on Riigikohus märkinud: „Halduse kaalutus- ehk diskretsiooniotsuste kohtulik kontroll on piiratud. Kohus ei hinda ümber kaalutusotsuse poliitilist otstarbekust, vaid kontrollib üksnes seda, ega kaalutusotsuse tegemisel ei esinenud menetlus- ja vormivigu, mis võisid mõjutada sisulist otsustamist, kas diskretsiooniotsus on kooskõlas õigusnormide ja õiguse üldpõhimõtetega, kas otsus tugineb seaduslikule alusele,

Siseministerium on õigesti märkinud, et isegi õigustatud huvi korral tuleb: „[---] andmete väljastamisel ja andmete kogumiste läbiviimisel [---] alati analüüsida inimeste põhiõiguste, eelkõige eraelu puutumatus õiguse piiramise ulatuse vajalikkust ja mõju“. Ministerium on leidnud, et Teile soovitud andmete väljastamine riivaks ülemääraselt nende isikute, kelle andmete väljastamist taotlesite, õigust eraelu puutumatusle.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 26 kaitseb igaühe perekonna- ja eraelu puutumatus. Euroopa Inimõiguste Kohus on rõhutanud, et eraelu mõiste ammendava definitsiooni andmine ei ole võimalik. Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee resolutsioonis nr 428 (1970) määratletakse eraelu kui õigust elada omaenda elu minimaalse sekkumisega. Eraelu ei piirdu Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika järgi üksnes isiku sisemise sfääriga, vaid see hõlmab ka õiguse luua ja arendada suhteid teiste inimeste ja välismaailmaga, eeskätt omaenda isiksuse arendamiseks,² aga ka võimude poolt isiku kohta käiva informatsiooni kogumise ja talletamise.³ Eraelu puutumatus ohustavad järelikult ka isikuandmete kogumine, säilitamine ja **juurdepääsu võimaldamine kolmandatele isikutele**⁴.

Rahvastikuregistrisse andmete kogumise eesmärk on ennekõike hõlbustada avalike ülesannete täitmist. Seetõttu peab inimene andmete avaldamisel saama eeldada, et seda infot kasutatakse peamiselt just nende ülesannete täitmiseks. Kuigi teatud juhtudel on võimalik, et riik jagab rahvastikuregistrisse kogutud andmeid ka kolmandatele isikutele, peaks selline praktika olema pigem erandlik ning võimalusel peavad andmed olema isikustamata. Suure hulga inimeste elukoha ning kontaktandmete andmine kolmandatele isikutele (äriksel, teadustöö jmt eesmärgil) peaks olema **äärmiselt erandlik**, kuna nende andmete edastamine avab tee kuritarvitusteks.

[], mõistan Teie soovi rändega seonduvat põhjalikult uurida ning välja pakkuda võimalikke lahendusi. Sellele vaatamata leian, et Siseministeriumi otsus keelduda Teile andmete edastamisest ei ole kehtiva õigusega vastuolus. Eeltoodud kaalutlustel ei tuvastanud Teile õiguste rikkumist.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Raivo Sults 693 8415
Raivo.Sults@oiguskantsler.ee

ega ei ole väljutud diskretsiooni piiridest ning ega ei ole tehtud muud sisulist diskretsiooniviga." RKKKo 14.10.2003 nr 3-3-1-54-03 p 38.

² Euroopa Inimõiguste Kohtu 06.09.1978 otsus asjas nr 5029/71, Klass jt vs. Saksamaa; Euroopa Inimõiguste Kohtu 26.03.1987 otsus asjas 9248/81, Leander vs. Rootsi, Euroopa Inimõiguste Kohtu 25.09.2001 otsus asjas 44787/98, P.G. and J.H. vs. Ühendatud Kuningriigid.

³ Euroopa Inimõiguste Kohtu 04.05.2000 otsus asjas nr 28341/95, Rotaru vs. Rumeenia.

⁴ U.Lõhmus. Kommentaarid §-le 26. Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2012, komm, 9.4. Kättesaadav: www.pohiseadus.ee.